

" Waterkwaliteit en visbestand in de Molenbeek-Zijp anno 2023 "

1. Inleiding

De Molenbeek (Zijp) of 'Kleine Molenbeek' is een zijrivier van de Vliet, die op haar beurt weer een zijrivier is van de Rupel.

De beek heeft een lengte van ongeveer 26,2 kilometer.

De Molenbeek (Zijp) of Kleine Molenbeek ontspringt in de provincie Vlaams-Brabant tussen Brussegem en Oppem.

Ze mondt uit in de Vliet in de provincie Antwerpen, ten noordoosten van Puurs.

Ze behoort tot het Beneden-Scheldebekken, wat een deel is van het stroomgebied van de Zeeschelde.

De beek stroomt achtereenvolgens door Brussegem, Oppem, Wolvertem, Imde, Londerzeel, Liezele en Puurs.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Molenbeek – Zijp is een lokaal waterlichaam van eerste orde.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden dergelijke klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2020 voor de fysisch-chemische kwaliteit en 2021 voor de biologische gegevens. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van het waterlichaam Molenbeek – Zijp was zowel in 2015 als in 2020 "ontoereikend".

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "slecht" en evolueerde in 2021 naar "ontoereikend".

b) Toekomstperspectieven

b1) Vanuit het integraal project Vliet-Grote Molenbeek wordt verder actief ingezet op de verbetering van de waterkwaliteit voor het volledige stroomgebied van de Kleine en Grote Molenbeek. Het gebiedsdekkend uitvoeringsplan geeft een duidelijke leidraad aan de gemeenten en Aquafin hoeveel huishoudelijke vuilvracht nog bijkomend gesaneerd moet worden. Een verdere reductie van de vuilvrachten naar de waterloop wordt de komende jaren dan ook verwacht.

b2) De Kleine Molenbeek werd, samen met de Vliet of Grote Molenbeek, afgebakend als een speerpuntgebied klasse 3. Hierbij wordt de goede toestand vooropgesteld na 2027, van zodra natuurlijk herstel is ingetreden en mits uitvoering van alle acties opgenomen in het derde stroomgebiedbeheerplan tegen 2027. Ook de uitvoering van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen valt hieronder.

3. Afvissingen

In 1996, 2002 en 2006 werd er geen visleven vastgesteld.

In het huidige Vlaams vismeetnet heeft men twee locaties op de Molenbeek-Zijp. Deze locaties liggen beide in Puurs-Sint-Amands. Een is gelegen aan de stuw aan de Wolfstraat, de andere aan de Hof Ter Bolledreef. De laatste bemonsteringen dateren van 2019.

Afvissing in 2019

Het INBO heeft in 2019 een afvissing gedaan op 2 locaties gelegen in de gemeente Puurs.

Tabel 21 geeft de situering weer van de staalnameplaatsen in het Boven- en Benedenscheldebekken.

Op de Molenbeek-Zijp werden 2 locaties bemonsterd in de gemeente Puurs. Deze meetpunten hebben de nummers 82130175 en 82130200.

Tabel 24 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties.

Tabel 25 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N =aantal).

Tabel 26 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Op de Molenbeek-Zijp ving men 12 vissoorten namelijk baars, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, dikkopelrits, giebel, karper, rietvoorn, riviergrondel en zonnebaars.

Driedoornige stekelbaars en de niet-inheemse blauwbandgrondel zijn de meest gevangen soorten. Ten opzichte van de vangsten in 2013 steeg de soortendiversiteit van 4 naar 12 vissoorten. In 2013 werden blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars en blankvoorn gevangen.

In Puurs aan de Nieuwe Stationstraat wordt een EQR behaald van 0,43 en daarmee stijgt de index een klasse ten opzichte van de vorige campagne van een 'ontoereikende' naar een 'matige kwaliteit'.

In Puurs aan de stuw blijft de EQR, ondanks de toename van diversiteit en vangstbiomassa, een waarde 0,40 scoren en de kwaliteit blijft daarmee ‘ontoereikend’. Het visbestand blijft gedomineerd door driedoornige stekelbaars die 73% van de vangstaantallen uitmaakt. De zuurstofconcentratie ligt onder de milieukwaliteitsnorm van 6 mg/l wat een mogelijke verklaring kan zijn voor het magere visbestand.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, maart 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2022-2023 , vraag nr. 382 van 24 januari 2023 } .

Tabel 21: Situering van de staalnameplaatsen in het Boven- en Benedenscheldebekken.

Nummer	X	Y	Waterloop	Bekken	Gemeente	Omschrijving
45130250	99583	167701	MOLENBEEK	Boven	Maarkedal	/
46159200	102280	174400	PEERDESTOKBEEK	scheldebekken	Zwalm	Weg van Nederzwalm naar Sint-Denijs-Boekel
10332150	167039	213000	ANTITANKKANAAL	Beneden scheldebekken	Ranst	Oelegem, fort
47247200	117648	198314	LEDE		Lokeren	t.h.v. Nieuwe Stationstraat
82130175	143885	193277	MOLENBEEK		Puurs	t.h.v. Hof ter Bollendreef
82130200	144290	194058	MOLENBEEK		Puurs	aan de stuw
82230100	148198	189600	BIRREBEEK		Kapelle-op-den-Bos	Het Broek
82230125	148992	194158	BIRREBEEK		Willebroek	stroomopwaarts Vinkstraat
84030300	147445	202182	BENEDENVLIET		Hemiksem	achter de kerk, aan het basketpleintje
86268100	135964	214634	ZUIDELIJKE WATERGANG		Beveren	stroomafwaarts verval
86268100B	135915	214636				stroomopwaarts verval

Tabel 24 Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties

Nummer		Jaar	baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	brakwatergrondel	brasem	dikkopelirts	driedoornige stekelbaars	giebel	karper	kleine modderkruiper	kolblei	kopvoorn	paling	pos	rietvoorn	riviergrondel	serpeling	snoek	tiendoornige stekelbaars	zeelt	zonnebaars	Totaal
45130250	MOLENBEEK	2013		*						*	*	*				*	*				*					7
		2019		*		*				*	*	*				*	*		*		*					8
46159200	PEERDESTOKBEEK	2013		*						*																2
		2019		*			*			*																3
10332150	ANTITANKKANAAL	2013	*			*											*					*				4
		2019	*			*											*					*				4
47247200	LEDE	2013								*									*				*			3
		2019					*			*									*				*			2
82130175	MOLENBEEK	2013				*	*			*													*			4
		2019			*	*	*			*	*									*			*		*	8
82130200	MOLENBEEK	2013				*	*			*													*			3
		2019	*		*	*	*		*	*	*	*	*						*	*			*		*	12
82230100	BIRREBEEK	2013								*													*			1
		2019								*													*			2
82230125	BIRREBEEK	2013								*													*			2
		2019					*			*													*			3
84030300	BENEDENVLIT	2013						*		*							*						*	*		5
		2019						*		*							*						*	*		3
86268100	ZUIDELIJKE WATERGANG	2013	*		*	*		*				*	*	*	*		*	*	*			*	*	*	*	13
		2019	*			*		*				*	*	*	*		*	*	*			*	*	*	*	3
86268100B	ZUIDELIJKE WATERGANG	2019	*			*	*	*				*	*	*	*		*	*	*			*	*	*	*	11

Tabel 25: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N =aantal).

Nummer		baars	bermpje	bittervoorn	Blankvoorn	blauwbandgrondel	brasem	dikkopelrits	driedoornige stekelbaars	giebel	karper	kleine modderkrioper	pos	paling	kopvoorn	rietvoorn	riviergrondel	snoek	tiendoornige stekelbaars	serpeling	zeelt	zonnebaars	Totaal
45130250	g/100m		145,5		29,6				6,2	426,3	15046,6				5374,4	40,9				71,7			21141,2
elektrisch	N/100m		27		1				4	1	9				46	1				3			92
46159200	g/100m		75,7			1,2			437,7														514,6
elektrisch	N/100m		12			1			221														234
10332150	g/100m	217,5			37,15									509,05				408,7					1172,4
elektrisch	N/100m	22			1									4				1,5					28,5
47247200	g/100m					34,1			112,75														146,85
elektrisch	N/100m					8			56														64
82130175	g/100m			23,4	34,2	129,9			115	0,6							4		2,6			105,5	415,2
elektrisch	N/100m			14	7	47			390	1							7		8			22	496
82130200	g/100m			494,7	134,1	494,7		3,9	507,8	9,7	237,8					8,1	30,1		27,1			19,6	1967,6
elektrisch	N/100m			251	51	292		1	1861	3	5					2	12		70			5	2553
82230100	g/100m								11,8										2,6				14,4
elektrisch	N/100m								42										4				46
82230125	g/100m					0,3			154,3										9,6				164,2
elektrisch	N/100m					1			418										19				438
84030300	g/100m								0,6					331,9					0,7				333,2
elektrisch	N/100m								2					1					1				4
86268100	g/100m	132,3																142,1			183		457,4
elektrisch	N/100m	3																4			1		8
86268100B	g/100m	2519,6			112	11,9	167,4		4,9		2,5	5,8	15,5			191,1		152,7			0,6		3184
elektrisch	N/100m	270			2	8	1		1		1	2				37		1			1		327

Tabel 26: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Nummer	Naam	Bekken	Water- lichaam	Jaar	EQR	Appreciatie
45130250	MOLENBEEK	Bovenschede- bekken	L111_1019	2013 2019	0,43 0,43	matig matig
46159200	PEERDESTOKBEEK		L107_266	2013 2019	0,2 0,5	slecht matig
10332150	ANTITANKKANAAL	Benedenschede- bekken	L111_1114	2013 2019	0,53 0,45	matig matig
47247200	LEDE		VL05_171	2013 2019	0,45 0,2	matig slecht
82130175	MOLENBEEK		L107_664	2013 2019	0,35 0,43	ontoereikend matig
82130200	MOLENBEEK		L107_664	2013 2019	0,4 0,4	ontoereikend ontoereikend
82230100	BIRREBEEK		L111_1059	2013 2019	0,2 0,2	slecht slecht
82230125	BIRREBEEK		L111_1059	2013 2019	0,2 0,37	slecht ontoereikend
84030300	BENEDENVLIET		VL05_28	2013 2019	0,37 0,35	ontoereikend ontoereikend
86268100	ZUIDELIJKE WATERGANG		L107_328	2013 2019	0,6 0,43	matig ontoereikend
86268100B	ZUIDELIJKE WATERGANG		L107_328	2019	0,58	matig

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	baars	1.00	4.00
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	bittervoorn	619.00	964.60
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	blankvoorn	81.00	231.40
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	blauwbandgrondel	404.00	896.90
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	dikkopelrits	1.00	3.90
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	driedoornige stekelbaars	4821.00	1317.50
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	giebel	8.00	22.30
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	karper	7.00	289.80
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	rietvoorn	4.00	14.70
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	riviergrondel	34.00	88.20
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	tiendoornige stekelbaars	110.00	47.90
MOLENBEEK	144290/194058	aan de stuw	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	zonnebaars	16.00	64.20
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	bittervoorn	14.00	23.40
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	blankvoorn	7.00	34.20
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	blauwbandgrondel	47.00	129.90
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	driedoornige stekelbaars	390.00	115.20
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	giebel	1.00	0.60
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	riviergrondel	7.00	4.00
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	tiendoornige stekelbaars	8.00	2.60
MOLENBEEK	143885/193277	thv Hof ter Bollendreef	Puurs	Antwerpen	Benedenscheldebekken	2019	zonnebaars	22.00	105.50